

Крупка Анатолій Антонович,

кандидат технічних наук, вул. Успенська, 83/85, м. Одеса, 65011, тел.: +380-48-722-44-66, e-mail: krupka666@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1897-065X>.

Кралуєк Марина Олександрівна,

завідувачка відділу, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, вул. Успенська, 83/85, м. Одеса, 65011, тел.: +380-48-722-44-66, e-mail: m-kraluk@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-0693-9508>.

Черемнова Антоніна Іванівна,

кандидат юридичних наук, доцент, вчений секретар, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, вул. Успенська, 83/85, м. Одеса, 65011, тел.: +380-48-722-44-66, e-mail: cheremnova2506@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0221-6337>.

Сєногонова Людмила Іванівна,

кандидат технічних наук, доцент, завідувачка кафедри товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703, тел.: +38-050-212-72-95, e-mail: ludmilasenogonov@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7359-3316>.

Кралуєк Євген Олександрович,

здобувач вищої освіти, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703, тел.: +38-050-178-01-97, e-mail: jk14a54@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-3698-8829>.

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ОЦІНКИ СУДНОПЛАВНИХ ЗАСОБІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС

Анотація. Метою статті є розгляд теоретичного базису судової експертизи оцінки судноплавних засобів та їх складових: розроблення методології призначення, організації та проведення експертизи; визначення термінів «завдання», «предмет», «об'єкт», «питання» експертизи та основоположних методів проведення досліджень.

За методологічну основу досліджень судноплавних засобів та їх складових прийнято закони і категорії теорії пізнання. Системно-структурним методом з'ясовано сутність досліджуваних категорій і явищ. Визначено основні завдання, предмет, об'єкти, основні питання судової експертизи оцінки судноплавних засобів та їх деталей.

Показано, що прийоми, які застосовуються для експертної оцінки та визначення вартості судноплавних засобів та їх деталей, можна розділити на три групи: підходи, методи і методики. Підходи дають принципи визначення вартості. Методи визначають процедуру розрахунку вартості. Методики розглядають застосування того чи іншого методу стосовно конкретних об'єктів судноплавних засобів та їх деталей і конкретних цілей розрахунку. Оцінка вартості судноплавних засобів та їх деталей у конкретному випадку їхнього використання, з врахуванням фізичного зносу, є до-

силь складною процедурою і у кожному випадку вимагає унікального рішення поставленої задачі. Однак, при всьому різноманітті таких випадків існує три загально-визнаних підходи до оцінки судноплавних засобів та їх деталей: витратний підхід, порівняльний (ринковий) підхід, дохідний підхід. Визначено, що для вирішення поставлених завдань і створення стрункої системи експертних досліджень з оцінки судноплавних засобів та їх деталей необхідно провести ряд науково-дослідних робіт з розробки: методики дослідження технічного стану судноплавних засобів та їх деталей; методики комплексної оцінки вартості судноплавних засобів та їх деталей.

Ключові слова: судноплавні засоби, завдання, об'єкт, питання, предмет, судова експертиза, товарознавство, оцінка.

Krupka Anatoliy,

Ph.D in Technical Sciences, st. Uspenska, 83/85, Odessa, 65011, tel. +380-48-722-44-66, e-mail: krupka666@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1897-065X>.

Kraliuk Maryna,

Head of the Department, Odessa Research Institute of Forensic Science, st. Uspenska, 83/85, Odessa, 65011, tel. +380-48-722-44-66, e-mail: m-kraluk@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-0693-9508>.

Cheremnova Antonina,

Ph.D of Law, Associate Professor, scientific secretary, Odessa Research Institute of Forensic Science, st. Uspenska, 83/85, Odessa, 65011, tel. +380-48-722-44-66, e-mail: cheremnova2506@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0221-6337>.

Sienohonova Lyudmyla,

Ph.D in Technical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Commodity Science, Trade Entrepreneurship and Commodity Examination, Taras Shevchenko Luhansk National University State Institution, 1, Gogol ave., Starobilsk, 92703, tel.: +38-050-212-72-95, e-mail: ludmilasenogonov@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-7359-3316>.

Kraliuk Yevhen,

he applicant for higher education, Taras Shevchenko Luhansk National University State Institution, 1, Gogol ave., Starobilsk, 92703, tel.: +38-050-178-01-97, e-mail: jk14a54@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-3698-8829>.

THEORETICAL BASIS OF FORENSIC EXAMINATION FOR EVALUATION OF VESSELS

Abstract. The purpose of the article is to consider the theoretical basis of forensic examination of the assessment of vessels and their components: development of methodology for the appointment, organization and conduct; definition of the terms «task», «subject», «object», «question» of examination and basic methods of their conduct.

The methodological basis of research on the evaluation of vessels and their components are the laws and categories of the theory of knowledge. The essence of the studied categories and phenomena was clarified by the system-structural method. The

main tasks, subject, objects, main issues of forensic examination of the assessment of vessels and their parts are identified.

It is shown that the techniques used for expert assessment and determination of the value of vessels and their parts can be divided into three groups: approaches, methods and techniques. Approaches provide principles for determining value. The methods determine the procedure for calculating the cost. The methodology consider the application of one or another method to specific objects of vessels and their details and specific purposes of calculation. Estimating the cost of vessels and their parts in a particular case of their use, taking into account the physical wear, is a rather complex procedure and in each case requires a unique solution to the problem. However, for all the variety of such cases, there are three generally accepted approaches to the assessment to vessels and their parts: cost approach, comparative (market) approach, income approach. To solve the tasks and create a coherent system of expert research on the assessment of vessels and their parts, it is necessary to conduct a number of research works to develop: methods of studying the technical condition of vessels and their parts; methods of comprehensive assessment of the cost of vessels and their parts.

Keywords: vessels, tasks, object, questions, subject, forensic examination, commodity science, evaluation.

Постановка питання в загальному вигляді. На даний час в експертній практиці науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України різко зросла кількість запитів щодо проведення судових експертиз з оцінки судноплавних засобів. Висновки експертів за цим напрямком сприятимуть вирішенню питань стосовно матеріальних збитків, заподіяних при купівлі / продажу судноплавних засобів та їх деталей, надзвичайних ситуаціях, проведенні проектних, ремонтних та відновлювальних робіт, а також оцінки їх вартості, з урахуванням технічного стану об'єктів.

Міністерство юстиції України в 1997 році ввело судову експертну спеціальність 12.3 «Оцінка судноплавних засобів», завданнями якої є визначення вартості суден та їх складових, а саме: суден, корпусів суден, двигунів, редукторів, гвинтів, такелажу, виконання робіт з ремонту суден тощо. Тому, після вирішення питань експер-

тизи технічного стану судноплавних засобів та їх деталей (далі – СЗ), з урахуванням фізичного зносу, можлива оцінка їх вартості.

Процес дослідження об'єктів СЗ доволі складний, різноплановий і специфічний. Але, на превеликий жаль, на сьогоднішній день відсутні методики дослідження технічного стану СЗ та комплексної оцінки їх вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми створення теоретичного базису нових видів судових експертиз (визначення завдань, предмета, об'єктів, питань судової експертизи) досліджували такі науковці, як Авер'янова Т. В., Ароцкер Л. Ю., Арсеньєв В. Д., Белкін Р. С., Вінберг А. І., Дузь Л. Є, Клименко Н. І., Лисиченко В. К., Малаховська Н. Т., Мирський Д. Я., Надгорний Г. М., Петрухін І. Л., Росинська О. Р., Селиванов М. О., Шляхов О. Р., Щербатовський М. Г., автори цієї статті та ін.

Формулювання мети; постановка завдання дослідження. Метою дослі-

дження є розгляд теоретичного базису судової експертизи оцінки судноплавних засобів (далі – СЕОСЗ): визначення термінів «завдання», «предмет», «об’єкт», «питання» експертизи; визначення науково-методичних підходів до розробки методик організації та проведення СЕОСЗ, які дозволять підвищити якість експертних досліджень; створення стрункої системи експертних досліджень технічного стану СЗ та комплексної оцінки їх вартості.

Для досягнення зазначених цілей СЕОСЗ необхідно вирішення наступних задач [1-3]: провести аналіз та узагальнення експертної практики; удосконалити правове й організаційно-методичне забезпечення судово-експертної діяльності з призначення, організації і проведення експертиз; проаналізувати сучасні можливості використання науково-технічних засобів і спеціальних знань при проведенні досліджень; в системі загальної теорії судової експертизи визначити задачі, предмет, об’єкти та питання досліджень; розробити загальну концепцію, науково-теоретичну і прикладну основи самостійного виду судової експертизи – СЕОСЗ; оптимізувати понятійний апарат СЕОСЗ; розробити рекомендації щодо удосконалення використання експертних технологій у практиці проведення експертиз; створити автоматизоване робоче місце та розробити програму підготовки судових експертів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із Реєстром методик проведення судових експертиз для проведення експертиз за спеціальністю 12.3 «Оцінка судноплавних засобів», завданнями яких є визначення вартості суден та їх складових, відсут-

ні методики, тобто, незважаючи на рік ведення, даний вид експертизи можна вважати новим. Клименко Н. І. зазначає [4], що методологія нового виду судової експертизи має базуватися на загальній теорії судових експертиз (судовій експертології). Новому роду (виду) судової експертизи, якщо він формується, треба визначити місце в класифікаційній експертній системі, для чого необхідно окреслити завдання, предмет, об’єкт, питання, які ставляться слідчим / судом перед експертами, методи дослідження, коло спеціальних знань, якими повинні володіти експерти даної судово-експертної діяльності. Відзначені ознаки мусять розглядатися в сукупності, тому що жодна з цих ознак, узята окремо, ізольовано, не дозволяє зрозуміти сутність судової експертизи, а також відмежувати один її рід (вид) від іншого.

Методологічну основу дослідження становлять закони і категорії теорії пізнання, зокрема положення матеріалістичної діалектики, що сприяли усвідомленню завдань, предмета, об’єкта, питань дослідження в контексті взаємообумовленості здобутків і потреб практики. При цьому методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, абстрагування) дали змогу детальніше усвідомити зміст досліджуваних питань, системно-структурним методом з’ясовано сутність досліджуваних категорій і явищ [4, 5].

В своїх роботах автори [6] вказують, що водний транспорт – вид транспорту, що виконує перевезення вантажів і пасажирів водними шляхами, як природними (ріки, озера, моря, океани, протоки), так і штучними (канали,

водосховища тощо) та поділяється на морський та річковий.

Судно — узагальнювальний морський термін, який застосовується до усіх видів плавучих засобів, включаючи неводовитісняючі і гідролітаки, які використовуються або можуть бути використаними як засоби пересування по воді. За класифікацією Регістру судноплавства України суднами вважаються самохідні або несамохідні плавучі споруди, що використовуються в цілях судноплавства, зокрема судна змішаного (річка-море) плавання, пороми, вонботи, днопоглиблювальні й дноочисні снаряди, плавучі крани, населені підводні апарати і глибоководні водолазні комплекси, плавучі бурові установки тощо [7].

Як і будь-яка пізнавальна діяльність, експертне дослідження має свій предмет пізнання, зумовлений завданням, предметом, об'єктами, питаннями й засобами (методами) пізнання. Ці елементи існують у діалектичній єдності. СЕОСЗ повинна вирішувати поставлені перед нею слідчими органами або судом завдання на основі спеціальних знань, які визначають предмет експертного пізнання, зумовленого колом фактичних обставин, які підлягають установленню щодо справи, яка розслідується.

Нами розроблені для СЕОСЗ визначення термінів «завдання», «предмет», «об'єкт», «питання» експертних досліджень.

У загальному значенні «завдання — це те, що потребує виконання, дозволу».

Завдання, які вирішує судова експертиза з оцінки судноплавних засобів, є такими: ідентифікація об'єкта, оцінка морехідних властивостей суднових засобів в цілому, визначення

технічного стану окремих їх складових, технічне дослідження ушкоджень, дослідження змісту суднових документів на предмет відповідності їх вимогам нормативно-правових актів, вирішення питань щодо відповідності проектування, будівництва (реконструкції і модернізації) як судна в цілому, так і окремих його складових тощо; визначення ринкової та оціночної вартості СЗ; визначення вартості відновлювального ремонту чи матеріального збитку, заподіяного судновласнику пошкодженого СЗ тощо.

Предмет пізнання — зафіксовані в досвіді й включені в процес практичної діяльності людини сторони, властивості й відносини об'єктів, що досліджуються з певною метою в даних умовах і обставинах. Поняття «предмет судової експертизи» — одне з найбільш фундаментальних в судовій експертології. Предметом конкретної експертизи є конкретна задача, яку експерту необхідно вирішити в процесі дослідження на основі відповідного обсягу спеціальних знань [4, 5].

Предмет судової експертизи з оцінки судноплавних засобів: класифікаційна ідентифікація СЗ; діагностика фізичного стану СЗ на момент проведення дослідження, а також визначення причин чи обставин зміни стану та / або характеристик СЗ; визначення ринкової та оціночної вартості СЗ.

В гносеологічному сенсі об'єкт — це те, на що направлена пізнавальна діяльність суб'єкта. Об'єкт судової експертизи — матеріальні (матеріалізовані) джерела інформації (предмети, документи тощо), що досліджуються (пізнаються) експертом на основі застосування спеціальних знань, у межах предмета експертного дослідження певними мето-

дами та засобами з метою вирішення завдань (питань), поставлених уповноваженою особою (органом) [4].

Об'єктами судової експертизи з оцінки судноплавних засобів є: сліди-відображення у вигляді матеріальних і матеріалізованих джерел інформації, що містяться в матеріалах кримінальних проваджень, цивільних, господарських або адміністративних справах та інших матеріалах, наданих на дослідження органом, який призначив проведення експертизи; суднова документація, нормативно-правова база експлуатації флоту, міжнародні Угоди, Конвенції, Директиви тощо; самохідні або несамохідні плавучі споруди, що використовуються в цілях судноплавства, включаючи неводовитісняючі і гідролітаки, які використовуються або можуть бути використаними як засоби пересування по воді, судна змішаного (річка-море) плавання, пороми, вонботи, днопоглиблювальні й дноочисні снаряди, плавучі крани, населені підводні апарати і глибоководні водолазні комплекси, плавучі бурові установки тощо; окремі їх комплектуючі: вузли, агрегати та механізми, інше плавуче і берегове обладнання.

На вирішення судової експертизи оцінки судноплавних засобів (зазначаються назва судна; позивний сигнал; ідентифікаційний номер і номер вибірного виклику суднової станції супутникового зв'язку) можуть бути поставлені такі основні питання: чи ідентифікується об'єкт експертизи взагалі, якщо так, то, що це за об'єкт? яким способом (заводським або кустарним) виготовлений об'єкт експертизи? чи відповідає фактичне найменування об'єкта тому, що зазначено в супровідних судових доку-

ментах? чи відповідають технічні характеристики об'єкта експертизи тим, що вказані у судовій документації? чи відповідає суднова документація вимогам законодавства? чи є даний об'єкт новим або таким, який був у використанні? чи відповідає об'єкт своїй назві та іншим ідентифікаційним ознаками? чи є комплектним даний об'єкт, якщо ні, то які вузли (агрегати, частини) відсутні? до яких об'єктів належать пред'явлені складові частини (вузли, агрегати)? чи відповідає об'єкт експертизи або його реконструйована (модернізована) частина технічному проекту? чи відповідає об'єкт вимогам Державного Регістру судноплавства або Суднової книзі України? чи відповідають технічні характеристики об'єкта умовам експлуатації? який фізичний знос судноплавних засобів та їх деталей? яка ринкова вартість СЗ на дату оцінки? яка вартість СЗ, його складових, що ввозяться на митну територію України, на дату оцінки? яке значення становить величина втрати товарної вартості СЗ на дату оцінки? яка утилізаційна вартість СЗ на дату оцінки? яка скрапова вартість СЗ на дату оцінки? яка ліквідаційна вартість СЗ на дату оцінки? яка вартість матеріального збитку (шкоди), завданого(ї) судновласнику СЗ на дату оцінки? чи можливо провести ремонтно-відновлювальні роботи пошкодженого СЗ (його складових)? якщо можливо, то який обсяг, характер і вартість цих робіт на дату оцінки? чи відповідають виконані ремонтно-відновлювальні роботи нормативним вимогам?

Наведений перелік найбільш імовірних питань СЕОСЗ не є вичерпним. У кожному конкретному випадку їх коло, що цікавить слідство й вимагає

експертного оцінювання, може мати більш розгорнутий характер.

Органом, який призначив проведення експертизи, на дослідження експерту надаються СЗ, матеріали кримінальних проваджень, цивільних, господарських або адміністративних справ, матеріали розслідування події, що призвела до матеріальної шкоди, та інші матеріали, суднові документи, що стосуються його реєстрації, а також документи, у яких зафіксовані інші вихідні дані, необхідні для вирішення поставлених питань.

Згідно статті 35 Кодексу торговельного мореплавства України [8] судно повинно мати такі основні суднові документи: свідоцтво про право плавання під Державним прапором України (судновий патент); свідоцтво про право власності на судно; класифікаційне свідоцтво; обмірне свідоцтво (для суден, що підлягають технічному нагляду класифікаційного товариства); свідоцтво про мінімальний склад екіпажу; список осіб суднового екіпажу (суднова роль); список пасажирів, що перебувають на судні; судновий журнал; машинний журнал (для суден з механічним двигуном); санітарний журнал; суднове санітарне свідоцтво; пасажирське свідоцтво, якщо судно перевозить більше 12 пасажирів; дозвіл на право користування судною радіостанцією, журнал (щоденник радіослужби) та інші документи відповідно до Регламенту радіозв'язку; свідоцтво про вантажну марку; журнал реєстрації заходів щодо запобігання забрудненню моря. Судна, зареєстровані в Судновій книзі України повинні мати судновий білет.

Прийоми, що застосовуються для експертної оцінки та визначення вартості СЗ, можна розділити на три групи:

підходи, методи і методики. Підходи дають принципи визначення вартості. Методи визначають процедуру розрахунку вартості. Методики розглядають застосування того чи іншого методу стосовно конкретних об'єктів СЗ та конкретних цілей розрахунку. Оцінка вартості СЗ у конкретному випадку їхнього використання, з урахуванням фізичного зносу, є досить складною процедурою й у кожному випадку вимагає унікального рішення поставленої задачі. Однак при усьому різноманітті таких випадків існує три загальновизнаних підходи до оцінки прав на об'єкти СЗ: витратний підхід, порівняльний (ринковий) підхід, дохідний підхід [9].

Висновки. Процес експертизи оцінки судноплавних засобів доволі складний, різноплановий і специфічний. Для вирішення поставлених завдань і створення стрункої системи експертних досліджень з оцінки судноплавних засобів та їх деталей необхідно провести ряд науково-дослідних робіт з розробки: методики дослідження технічного стану судноплавних засобів та їх деталей; методики комплексної оцінки вартості судноплавних засобів та їх деталей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кралюк М. О., Крупка А. А., Дузь Л. Є., Черемнова А. І. Актуальність створення судової експертизи надзвичайних подій на водному транспорті. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління: електронне наукове видання: збірник. Київ: Ліра-К, 2020. № 6 (12). С. 91-100.

2. Крупка А. А. Кралюк М. О., Черемнова А. І., Яковлева Є. О. Теоретичний базис судової інженерно-технічної експертизи в галузі водного транспорту. Сучасні ас-

пекти науки: III-ий том колективної монографії. Київ; Братислава, 2020. 197 с.

3. Артем Рипенко. Судебная экспертиза в сфере водного транспорта в Украине: современное состояние и перспективы развития. Криминалистика и судебная экспертология: наука, обучение, практика: материалы XV международного конгресса. 19-21 сентября 2019 г. (г. Каунас, Литва).

4. Клименко Н. І. Судова експертологія: курс лекцій: навч. посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. К.: Ін Юре, 2007. 528 с.

5. Сегай М. Я., Стринжа В. К. Судебная экспертиза материальных следов-отображений (проблемы методологии). Киев: Ін Юре, 1997. 147 с.

6. Транспорт морський. Митна енциклопедія: у 2 т. / І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. Хм.: ПП Мельник А. А., 2013. 536 с.

7. Сизов В. Г. Теория корабля: Учебник. Одесса: Феникс, М.: ТрансЛит. 2008. 464 с.

8. Кодекс торговельного мореплавства України: Постанова ВР від 14.01.2020 р. № 440-IX.

9. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440.

REFERENCES:

1. Kralyuk, M. O., Krupka, A. A., Duz, L. Ye. & Cheremnova, A. I. (2020). Aktualnist stvorenyasudovoyi ekspertyzy nadzvychaynykh podiy navodnomu transporti [The relevance of creating a forensic examination of emergencies in water transport]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk iderzhavnogo upravlinnya – Expert: Paradigm of Legal Sciences and Public Administration*, 6(12), 91-100 [in Ukrainian].

2. Krupka, A. A., Kralyuk, M. O., Cheremnova, A. I. & Yakovlyeva, Ye. O. (2020). Teoretychnyy bazyssudovoyi inzhenerno-tekhnichnoyi ekspertyzy v haluzivodnoho transportu [Theoretical basis of forensic engineering ex-

pertise in the field of water transport]. *Suchasni aspekty nauky – Modern aspects of science*. (Vol. 3). Kyiv; Bratyslava [in Ukrainian].

3. Ripenko, A. (2019). Sudebnaya ekspertiza v sfere vodnogo transporta v Ukraine: sovremennoye sostoyaniye i perspektivy razvitiya. [Forensic expertise in the area of water transport in Ukraine: Modern state and development perspective]. *Kriminalistika i sudebnaya ekspertologiya: nauka, obucheniye, praktika – Forensic science and forensic expertise. Science, teaching, practice* : materials of the XV international congress. Kaunas, Litva [in Russian].

4. Klymenko, N. I. (2007). *Sudova ekspertyza [Forensic expertise]*. Kyiv: In Yure [in Ukrainian].

5. Sehay, M. Ya. & Strynzha, V. K. (1997). *Sudebnaya ekspertyza materialnykh slidiv-pokazanykh (problemy metodolohiyi) [Forensic examination of material traces-mappings (problems of methodology)]*. Kyiv: In Yure [in Russian].

6. Berezhnyuk, I. H. (Ed.). (2013). *Mytna entsyklopediya [Customs encyclopedia]*. (Vol. 2). Khmelnyskyi: PP Melnyk A. A. [in Ukrainian].

7. Sizov, V. G. (2008). *Teoriya korablya [Ship Theory]*. Odessa: Feniks, Moscow: TransLit [in Russian].

8. Постанова ВР “Кодекс торгівельного мореплавства України” : від 14.01.2020, № 440-IX [Resolution of the Verkhovna Rada “Code of Merchant Shipping of Ukraine” from 14.01.2020, № 440-IX]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

9. Постанова кабінету міністрів України “Про затвердження Національного стандарту N 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав” : від 10 вересня 2003 р., № 1440 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On the statement of the National standard N 1 “General principles of an estimation of property and property rights” from September 10, 2003 № 1440]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].